

Rotavirusrokote

Mikä on rotavirustauti?

Rotavirus on yleisin pienten lasten vaikean ripulin aiheuttaja. Rotavirustauti on vetisen ripulin, oksentelun ja kuumeen yhdistelmä. Se johtaa nopeasti lapsen elimistön kuivumiseen ja vaatii siksi aktiivista hoitoa.

Epidemia alkaa Suomessa yleensä vuodenvaihteessa ja kestää kesäkuuhun saakka. Vuosittain yli 11 000 alle 5-vuotiasta lasta tarvitsee terveydenhuollon palveluja rotavirusripulin takia. Lähes saman verran lapsia sairastaa tautia kotona. Ripulit aiheuttavat vuosittain 2 400 sairaalahoitojaksoa, 3 700 sairaalan poliklinikkakäyntiä ja 9 000 terveyskeskuskäyntiä.

Alle puolivuotiailla rotavirustauti on harvinainen, mutta viidenteen ikävuoteen mennessä lähes kaikki ovat sen sairastaneet.

Miten rotavirus tarttuu?

Rotavirustauti tarttuu helposti, sillä ripulin aikana ulosteeseen voi erittyä jopa sata miljardia infektiokykyistä virusta ulostegrammaa kohden. Vaikka hygieniasta huolehdittaisiin erittäin hyvin, tauti leviää nopeasti esimerkiksi perheessä tai päiväkodissa.

Rotavirustaudin itämisaika on muutama päivä tartunnasta. Oireet kestävät yleensä 5 vuorokautta. Tämän jälkeen virusta erittyä ulosteeseen vielä viikon ajan.

Millainen rokote rotavirusrokote on?

Rokote sisältää eläviä heikennettyjä rotaviruksia. Apuaineina on sokereita, suoloja ja vettä. Rokote ei sisällä säilöntäaineita.

Kansallisessa rokotusohjelmassa rokotussarjaan kuuluu kolme rokoteannosta. Ne annetaan suun kautta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos suosittaa, että lapsi saa rokotteen ollessaan 2, 3 ja 5 kuukauden ikäinen. Tarvittaessa rokotussarja voidaan aloittaa lapsen ollessa 6 viikon ikäinen. Ensimmäinen annos tulee antaa ennen 12 viikon ikää. Kolmatta annosta annettaessa lapsi saa olla enintään 26 viikon ikäinen. Rokoteannosten välin tulee olla vähintään neljä viikkoa.

Rokote voidaan antaa yhtä aikaa muiden rokotteiden kanssa. Kuumeiselle lapselle rokotetta ei pidä antaa.

Kuinka tehokas rokote on?

Rokote on erittäin tehokas. Se estää yhdeksän vaikeaa rotavirusripulia kymmenestä. Kaikista rotaviruksen aiheuttamista ripulitaudeista se torjuu seitsemän kymmenestä. Suojatehoa on vielä toisenakin ikävuotena.

Rokote ehkäisee ainoastaan rotaviruksen aiheuttamia ripulitauteja. Muiden virusten aiheuttamia ripulitauteja se ei ehkäise.

Onko rokotteella haittavaikutuksia?

Rokote on laajoissa tutkimuksissa todettu turvalliseksi ja hyvin siedetyksi. Lapselle saattaa ilmaantua ripulia tai löysiä ulosteita. Näitä oireita voi lievittää antamalla vauvalle maitohappobakteereja.

Myös ohimeneviä ilmavaivoja, pulauttelua ja lieviä yleisoireita, kuten ärtyneisyyttä tai kuumetta voi esiintyä. Ärtyneisyyttä ja kuumetta voi hoitaa tavallisilla kuume- ja tulehduskipulääkkeillä.

Rotavirusrokotteiden käyttöön on aiemmin liitetty mahdollinen kohonnut suolentuppeuman ja Kawasakin taudin riski. Suolentuppeuma on sairaus, jossa osa suolta työntyy viereisen suolenosan sisään. Kawasakin tauti on korkeakuumeinen verisuonitulehdus. Myyntilupaa edeltäneissä laajoissa kliinisissä tutkimuksissa rotavirusrokotteiden ei havaittu lisäävän suolentuppeuman riskiä. Sittemmin Australiasta ja Meksikosta on raportoitu tutkimustuloksia, joiden mukaan suolentuppeuman riski saattaa olla hieman lisääntynyt seitsemän päivän ajan ensimmäisen annoksen antamisesta. Rokotteita käytetään kuitenkin myös useissa Euroopan maissa ja mm. Yhdysvalloissa, joissa suolentuppeuman tai Kawasakin taudin ei tähän mennessä ole todettu lisääntyneen.

Kenelle rotarokote ei sovi?

Rokotetta ei anneta lapselle, joka on allerginen jollekin rokotteen ainesosalle. Sitä ei saa antaa lapselle, jolla on ollut suolentuppeuma tai jolla on synnynnäinen suoliston alueen epämuodostuma, joka voisi altistaa suolentuppeumalle. Vastustuskykyä heikentävä sairaus voi myös estää rokotteen antamisen.

Käytännön ohjeita

Ruoan, nesteen tai äidinmaidon antaminen ei vaikuta rokotteen tehoon. Vauvaa ei kuitenkaan kannata syöttää juuri ennen rokotteen antamista, jotta pulautusriski ei kasvaisi.

Erityisesti ensimmäisen annoksen jälkeen osalla rokotetuista lapsista rokoteviruksia erittyy ulosteeseen. Erittyminen on suurimmillaan seitsemännen päivän tienoilla. Rokoteviruksesta ei koidu vaaraa terveille sisaruksille, perheenjäsenille tai läheisille. Riittää, kun esimerkiksi vaippoja vaihdettaessa huolehditaan tavanomaisesta käsihygieniasta

Rotavirusrokotteen saanut vauva voi osallistua vauvauintiin, kunhan hänellä ei ole ripulia tai löysiä ulosteita.